

Силабус освітнього компонента

Програма навчальної дисципліни

Фінанси домогосподарств

Шифр та назва спеціальності

072 – Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

Інститут

ННІ Економіки менеджменту і міжнародного бізнесу

Освітня програма

Фінанси і банківська справа

Кафедра

Обліку і фінансів (205)

Рівень освіти

Бакалавр

Тип дисципліни

Спеціальна (фахова), Обов'язкова

Семестр

5

Мова викладання

Українська

Викладачі, розробники

Міщенко Володимир Акимович

Volodymyr.Mishchenko@khpi.edu.ua

Доктор економічних наук, професор, професор кафедри обліку і фінансів НТУ "ХПІ"

Автор та співавтор більше 300 наукових та методичних публікацій. Курси: "Контролінг", "Фінансовий контролінг", "Теорія міжнародних фінансів", "Основні тенденції та концепції управління фінансовим капіталом", "Інвестиційна та інноваційна діяльність на підприємстві", "Фінанси домогосподарств", "Фінансовий менеджмент", "Управління корпоративними фінансами".

[Детальніше про викладача на сайті кафедри](#)

Загальна інформація

Анотація

Курс «Фінанси домогосподарств» націлений на формування у студентів глибоких знань про фінансові процеси, що відбуваються в межах домогосподарств, зокрема щодо управління доходами, витратами та заощадженнями. Вивчення основ фінансів домогосподарств дозволяє аналізувати механізми прийняття фінансових рішень та їх взаємодію з державними і ринковими інститутами. Курс сприяє розвитку навичок фінансового планування та прийняття раціональних рішень в умовах змінюваного економічного середовища.

Мета та цілі дисципліни

Оволодіння теоретичними знаннями та практичними навичками в сфері фінансів домогосподарств

Формат занять

Лекції, практичні заняття, самостійна робота, консультації. Підсумковий контроль – іспит.

Компетентності

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

СК04. Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення фінансових задач.

СК07. Здатність складати та аналізувати фінансову звітність

СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

Результати навчання

ПР01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.

ПР02. Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.

ПР04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.

ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування)

ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати..

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 90 год. (3 кредитів ECTS): лекції – 16 год., практичні заняття – 16 год., самостійна робота – 58 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Для успішного проходження курсу необхідно мати знання та практичні навички з наступних дисциплін: "Фінанси", "Бюджетна система", "Податкова система"

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Лекції проводяться із застосуванням інтерактивних методів навчання з використанням мультимедійних технологій. Практичні заняття проводяться з семінарами, командною роботою, кейс-орієнтованим консультуванням та зворотним зв'язком між студентами.

Програма навчальної дисципліни

Теми лекційних занять

Тема 1. Сутність та особливості фінансів домогосподарств як складової фінансової системи держави

Сутність домогосподарства. Фінанси домогосподарств як самостійна сфера фінансової системи. Характерні особливості фінансів домашніх господарств. Суспільне призначення фінансів домогосподарств. Функції фінансів домогосподарств, їх характеристика.

Тема 2. Доходи та фінансові ресурси домогосподарств

Доходи домогосподарства, їх складові та фактори. Види доходів домогосподарств: грошові, загальні і сукупні. Сукупні ресурси домогосподарств, їх структура і джерела формування. Джерела надходжень грошових засобів у бюджет домашнього господарства. Еластичність доходу домашнього господарства.

Тема 3. Державне регулювання доходів домогосподарств

Основи регулювання доходів домогосподарств державою. Оподаткування доходів домогосподарств та його оптимізація. Податкове навантаження на домашні господарства. Основні елементи оподаткування домогосподарств в Україні.

Тема 3. Витрати домогосподарств

Витрати домогосподарств та їх складові. Класифікація споживчих видатків домогосподарств. Сукупні витрати домогосподарств та особливості їх використання. Структура сукупних витрат домогосподарств. Класифікація витрат домогосподарств.

Тема 4. Фінансове планування у домогосподарствах і побудова бюджету домашнього господарства

Основи побудови бюджету домогосподарств. Інструменти фінансового планування. Сутність та складові організації управління фінансами. Фінансова політика домогосподарств.

Тема 5. Заощадження домогосподарств і напрями їх інвестування

Заощадження домогосподарств як джерело фінансування інвестиційних витрат. Основні компоненти накопичень домогосподарств. Мотивація накопичення фінансових ресурсів. Перетворення заощаджень домогосподарств на інвестиції та використання інвестиційного потенціалу грошових доходів домогосподарств.

Тема 7. Фінансова безпека домогосподарств у ринковій економіці

Фінансова безпека домашніх господарств як економічне поняття. Чинник фінансової безпеки домогосподарств. Мета та завдання фінансової безпеки домашнього господарства. Механізм забезпечення фінансової безпеки домогосподарств та його елементи.

Тема 8. Фінанси домогосподарств провідних країн світу. Перспективи розвитку фінансів домашніх господарств в умовах глобальних економічних процесів

Фінанси домогосподарств зарубіжних країн. Глобалізація економіки та її вплив на фінанси домашніх господарств. Проблеми та напрями модернізації технологій управління фінансами домогосподарств з урахуванням передового зарубіжного досвіду у цій сфері.

Теми практичних занять

Тема 1 Сутність та особливості фінансів домогосподарств як складової фінансової системи держави

Сутність домогосподарства. Фінанси домогосподарств як самостійна сфера фінансової системи. Характерні особливості фінансів домашніх господарств. Суспільне призначення фінансів домогосподарств. Функції фінансів домогосподарств, їх характеристика.

Тема 2. Доходи та фінансові ресурси домогосподарств

Доходи домогосподарства, їх складові та фактори. Види доходів домогосподарств: грошові, загальні і сукупні. Сукупні ресурси домогосподарств, їх структура і джерела формування. Джерела надходжень грошових засобів у бюджет домашнього господарства. Еластичність доходу домашнього господарства.

Тема 3. Державне регулювання доходів домогосподарств

Основи регулювання доходів домогосподарств державою. Оподаткування доходів домогосподарств та його оптимізація. Податкове навантаження на домашні господарства. Основні елементи оподаткування домогосподарств в Україні.

Тема 3. Витрати домогосподарств

Витрати домогосподарств та їх складові. Класифікація споживчих видатків домогосподарств. Сукупні витрати домогосподарств та особливості їх використання. Структура сукупних витрат домогосподарств. Класифікація витрат домогосподарств.

Тема 4. Фінансове планування у домогосподарствах і побудова бюджету домашнього господарства

Основи побудови бюджету домогосподарств. Інструменти фінансового планування. Сутність та складові організації управління фінансами. Фінансова політика домогосподарств.

Тема 5. Заощадження домогосподарств і напрями їх інвестування

Заощадження домогосподарств як джерело фінансування інвестиційних витрат. Основні компоненти накопичень домогосподарств. Мотивація накопичення фінансових ресурсів. Перетворення заощаджень домогосподарств на інвестиції та використання інвестиційного потенціалу грошових доходів домогосподарств.

Тема 7. Фінансова безпека домогосподарств у ринковій економіці

Фінансова безпека домашніх господарств як економічне поняття. Чинник фінансової безпеки домогосподарств. Мета та завдання фінансової безпеки домашнього господарства. Механізм забезпечення фінансової безпеки домогосподарств та його елементи.

Тема 8. Фінанси домогосподарств провідних країн світу. Перспективи розвитку фінансів домашніх господарств в умовах глобальних економічних процесів

Фінанси домогосподарств зарубіжних країн. Глобалізація економіки та її вплив на фінанси домашніх господарств. Проблеми та напрями модернізації технологій управління фінансами домогосподарств з урахуванням передового зарубіжного досвіду у цій сфері.

Теми лабораторних робіт

Лабораторні роботи в рамках дисципліни не передбачені

Самостійна робота

Курс передбачає виконання індивідуального завдання у формі розрахункового завдання. Результат дослідження, розрахунків, обґрунтувань, висновків і пропозицій оформлюється у письмовій роботі.

Студентам також рекомендуються додаткові матеріали для самостійного вивчення та аналізу.

Література та навчальні матеріали

- 1 Сдорчук А.А. Фінансова стійкість домогосподарств; теоретичні основи та прикладні аспекти: моногр.т Тернопіль: ЗУНУ. 2023. 474 с.
2. Стойко О. Я., Дема Д. І. Фінанси : підручник / за ред. О. Я. Стойка. 2-ге вид. перероб. і доп. Житомир : Поліський університет, 2024. 317 с.
3. Коваленко М.В. Фінансова система України: теорія, методологія, практика: монографія / В.М. Коваленко. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 360 с.
4. Потрапелюк М. Фінансові потоки домогосподарства. UKRAINE INNOVATE: сучасні моделі для відновлення: / За заг. ред. Павліхи Н.В. Луцьк : Вежа-Друк, 2023. 211 с. С. 132-135.
5. Македон Г. М. Витрати домогосподарств регіонів України: факторний аналіз. Економіка. Фінанси. Право. 2020. № 1. С. 14-17.
6. Колєватова А. В., Кондрацька К. В. Роль та значення фінансів домогосподарств у ринковій економіці. Електронне наукове фахове видання з економічних наук «Modern Economics». 2019. № 18. С. 55-60.
7. Шолудько О., Грицина О. Особливості фінансової поведінки домогосподарств та їхня адаптація до сучасних економічних реалій. Вісник 4 Львівського національного аграрного університету. Серія: Економіка АПК. 2019. № 26. С. 87- 91.
8. Юдіна С. В., Галаганов В. О., Боровець І. С. Ключові проблеми та міжнародний досвід функціонування механізму накопичення фінансових ресурсів домогосподарств. Економіка та держава. 2019. № 12. С. 48-54.
9. Іванов С.В. Фінанси домогосподарств: аналіз у контексті політики забезпечення добробуту населення України. Режим доступу:
<https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/570537.pdf>
10. Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України <https://www.mof.gov.ua/uk/>
11. Державна податкова служба України <https://tax.gov.ua/>
12. Офіційний веб-сайт Пенсійного фонду України: <https://www.pfu.gov.ua/>
13. Офіційний веб-сайт Міністерства соціальної політики Ураїни
<https://www.msp.gov.ua/timeline/Socialne-strahuvannya-ta-partnerstvo.html>
14. Бюджетний кодекс України: зі змінами та доповненнями
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>
15. Доходи та витрати населення. Статистична інформація Державної служби статистики України
<https://stat.gov.ua/uk/releases/dokhody-ta-vytraty-naselennya>

Система оцінювання

Критерії оцінювання успішності студента та розподіл балів

Підсумкова оцінка може бути виставлена як результат накопичення протягом семестру оцінок з окремих модулів у разі виконання здобувачем усіх видів поточних контрольних заходів або за результатами екзамену.

100% підсумкової оцінки складаються з результатів оцінювання у вигляді:

- підсумкової контрольної роботи (20%);
- індивідуальної роботи (30%);
- самостійної роботи (50%).

Екзамен виконується письмово та містить: 2 теоретичних питання різного рівня складності та 1 практичне завдання.

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Студент повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту. Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

Погодження

Силабус погоджено

Дата погодження, підпис

Завідувач кафедри
Олександр МАНОЙЛЕНКО

Дата погодження, підпис

Гарант ОП
Марина ШЕВЧЕНКО